

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/45/2021
Identifikačné číslo spisu: 2219010665
Dátum vydania rozhodnutia: 05.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2219010665.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Jany Zemkovej, PhD. a JUDr. Petra Kaňu v trestnej veci obvineného T. X. pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. h) Trestného zákona o dovolaní obvineného T. X. proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/159/2019 z 30. januára 2020, na neverejnom zasadnutí konanom 5. januára 2022, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného T. X. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „súd prvého stupňa“), sp. zn. 4T/94/2019 zo 16. októbra 2019, bol obvinený T. X. (ďalej len „obvinený“) uznaný za vinného zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. h) Trestného zákona, a to na tom skutkovom základe, že:

- dňa 15. mája 2019 v čase okolo 04.00 hod. v obci S., časť W., K. XXX, okres F. B. bez použitia násillia cez neuzamknutú bránku vošiel na dvor rodinného domu na uvedenej adrese napriek tomu, že dňa 15. mája 2019 v čase o 00.05 hod. bol v zmysle § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov vykázaný zo spoločného obydllia z uvedenej adresy na dobu 10 dní, ktorý zákaz trval do 25. mája 2019, kde následne začal opakovane vykrikovať poškodenej - svojej manželke Ing. P. X., nar. XX. Y. XXXX, trvale bytom S., časť W., K. XXX, okres F. B. slová „otvor ty kurva špinavá, lebo ťa zabijem“, ďalej búchal na dvere ako aj na okná domu poškodenej, neustále vykrikoval rôzne vulgárnosti na adresu poškodenej a snažil sa dostať do domu, pričom poškodenej následne v obave o svoj život a zdravie zavolala políciu, na čo sa ukryl v záhradnom domčeku stojacom na dvore danej nehnuteľnosti a po príchode policajnej hliadky OO PZ Šamorín na opakované výzvy policajtov sa ho zdráhal opustiť.

Za uvedený skutok uložil obvinenému súd prvého stupňa podľa § 189 ods. 2 Trestného zákona, § 36

písm. l) Trestného zákona, § 37 písm. h), písm. m) Trestného zákona, § 41 ods. 1 Trestného zákona, § 38 ods. 4 Trestného zákona, § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyri) roky.

Podľa § 48 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona bol obvinený na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia.

Podľa § 73 ods. 2 písm. c), písm. d) Trestného zákona súd prvého stupňa uložil obvinenému ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou.

Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na podklade odvolaní podaných obvineným a prokurátorom proti výroku o treste rozsudku súdu prvého stupňa uznesením, sp. zn. 3To/159/2019 z 30. januára 2020 rozhodol tak, že odvolania podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Dňa 22. júla 2020 bolo súdu prvého stupňa doručené vlastnoručne spísané podanie obvineného označené ako „Dovolanie“, v rámci ktorého okrem iného žiadal obvinený o ustanovenie obhajcu pre potreby podania dovolania. Následne obvinený doručil súdu prvého stupňa dňa 27. júla 2020 ďalšie vlastnoručne spísané podanie označené ako „Doplnenie odôvodnenia dovolania“ a dňa 7. októbra 2020 doručila prostredníctvom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“ alebo „dovolací súd“) manželka obvineného J.. P. X. (ďalej len „poškodená“), ktorá je v predmetnej veci poškodenou podanie označené ako „Dodatok k dovolaniu obvineného“.

Dovolací súd sa s predmetnými podaniami obvineného a poškodenej riadne oboznámil (napriek tomu, že ich v podstate nie je možné považovať za dovolania, keďže neboli podané v súlade s ustanovením § 373 ods. 1 Trestného poriadku a teda prostredníctvom obhajcu). Pri svojom rozhodovaní však Najvyšší súd Slovenskej republiky prihliadol na uplatnenie materiálneho prístupu ochrany základných práv obvineného, a preto sa s podaniami oboznámil.

Súd prvého stupňa ustanovil obvinenému opatrením z 2. decembra 2020 obhajcu JUDr. Ladislava Slováka, advokáta v Dunajskej Strede, prostredníctvom ktorého obvinený podal proti uzneseniu odvolacieho súdu, sp. zn. 3To/159/2019 z 30. januára 2020 dovolanie.

Obvinený vo svojom dovolaní konštatoval naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku, ktoré odôvodnil tým, že v prípravnom konaní v rámci niektorých úkonov (výsluch poškodenej z 15. mája 2019, výsluch rodičov poškodenej z 15. mája 2019), ktoré mali pre vec kľúčový význam, nebol prítomný on a nemal ani ustanoveného obhajcu. Procesné úkony, ktoré boli vykonané v neprítomnosti obvineného a jeho obhajcu, mali byť podľa názoru obvineného potom, ako mu bolo vznesené obvinenie zopakované. Od počiatku bol obvinený stíhaný vo väzbe, teda išlo o prípad povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a aj podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku, pretože orgány činné v trestnom konaní museli mať od počiatku pochybnosti o tom, že obvinený nie je spôsobilý obhajovať sa (bol v stave opitosti). Obvinený odkázal v tejto súvislosti na R1/1979-I s tým, že mu mal byť ustanovený obhajca od kedy vznikol dôvod povinnej obhajoby, teda už od vznesenia obvinenia a vyšetrovacie úkony (výsluch poškodenej a jej rodičov) mali byť vykonané až po ustanovení obhajcu, nakoľko nešlo o úkony, ktoré by neznesli odklad. Jediným úkonom, na ktorom bol obvinený spolu s ustanoveným obhajcom prítomný, bolo preštudovanie spisu 30. júla 2019. Obvinený má za to, že okrem zásadného porušenia práva na obhajobu (porušenie procesných ustanovení o povinnej obhajobe - uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Tdo/9/2008 z 2. apríla 2008) bola porušená aj kontradiktórnosť trestného konania, pretože úkony boli vykonávané bez participácie obvineného a teda nezákonne. Samotný skutok tak bol skutkovo a právne formulovaný na základe nezákonne vykonaných úkonov. Samotná poškodená uviedla, že zápisnica z jej výsluchu z 15. mája 2019 nezachytáva jej skutočnú výpoveď a vykazuje závažné procesné pochybenia (bola vyšetrovatelkou navádzaná na výpoveď, vyšetrovatelka sa jej vyhrážala krivým obvinením, poškodená bola značne unavená a trestné oznámenie nikdy nepodala). Úkony vykonané 15. mája 2019 tak nebolo možné použiť v ďalšom konaní. Obvinený má za to, že vyššie uvedené skutočnosti sú dôvodom, pre ktorý by malo

byť napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušené, a ak by sa dovolací súd s týmto nestotožnil, obvinený poukázal aj na naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku. Podľa obvineného zo spisu vyplýva, že bol 15. mája 2019 pod vplyvom alkoholu a bol vykázaný z obydlija spoločnej domácnosti. Rozhodnutie o vykázaní mu však nebolo nikdy doručené a v dôsledku pochybenia príslušníkov Policajného zboru bol obvinený hneď prepustený zo zadržania na slobodu i keď bol stále pod vplyvom alkoholu. Obvinený v dovolaní uviedol, že dôvodom jeho návratu do obydlija, z ktorého bol vykázaný, bolo že nedisponoval žiadnymi osobnými a pracovnými vecami, ani finančnou hotovosťou, ktoré by mu pobyt mimo jeho obydlija po dobu 10 dní umožnili, pretože to príslušníci Policajného zboru nijako nezabezpečili a teda postupovali v rozpore s ustanovením § 2 ods. 10 Trestného poriadku a § 2 ods. 1 písm. a), písm. i), písm. k), ods. 3, § 27a ods. 1, ods. 4, ods. 5, ods. 6 zákona o Policajnom zbore. Obvinený má za to, že polícia s ním nebola oprávnená robiť žiadne úkony keď bol pod vplyvom alkoholu, nemohol si tak uvedomovať čo sa deje a tu nastal začiatok jeho nepríčetnosti podľa § 23 Trestného zákona a zároveň konanie v krajnej núdzi podľa § 24 ods. 1 Trestného zákona, pretože bol v ohrození života a zdravia. Obvinený nemal v úmysle páchať trestnú činnosť, teda od počiatku absentuje subjektívna stránka trestných činov. Na hlavnom pojednávaní 16. októbra 2019 sa obvinený ku skutku, ktorý sa mu kladie za vinu, priznal po skutkovej stránke veci, nikdy sa však nepriznal k tomu, že vedel a chcel páchať trestnú činnosť a teda nepriznal sa k právnej stránke veci. Skutková stránka veci vykazuje špecifiká, na ktoré súd prvého stupňa ani odvolací súd neprihliadali, nevysporiadali sa s nimi a v dôsledku ktorých nemali aplikovať ustanovenie § 37 písm. m) Trestného zákona z dôvodu povahy predchádzajúceho odsúdenia, pretože obvinený predtým nebol uznaný za vinného zo spáchania trestného činu nebezpečného vyhrážania. Z uvedeného potom vyplýva, že pomer príťažujúcich okolností neprevažoval a ustanovenie § 38 ods. 4 Trestného zákona o zvýšení dolnej hranice trestnej sadzby o 1/3 nemalo byť použité. Obvinený má za to, že na základe vyššie uvedeného došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Obvinený ďalej v dovolaní poukázal na účel trestov podľa § 34 Trestného zákona, teda že ukladanie drakonických trestov nie je účelom ukladania sankcii a vždy sa má pri ukladaní trestov prihliadať na konkrétne okolnosti prípadu a na pomery páchatel'a, v súvislosti s čím obvinený považuje trest odňatia slobody vo výmere 4 roky nepodmienečne za neprimerane prísny. V tejto súvislosti obvinený poukázal aj na postoj poškodenej, ktorá vo svojich podaniach opisuje harmonický vzťah s manželom, jeho starostlivosť o ňu a jej syna, materiálne a finančne zabezpečovanie rodiny zo strany obvineného. Ďalej sa obvinený pridržiaval svojej argumentácie, na ktorú poukázal vo svojom podaní z 22. júla 2020 a v jeho doplnení z 27. júla 2020 a to konkrétne dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. e), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku, čl. 4 ods. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd s poukazom na čl. 6 ods. 1 Dohovoru a domáha sa práv garantovaných Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach. Obvinený opätovne namietal porušenie práva na obhajobu, odopretie práva na odvolanie čo do viny, ktoré mu je priznané podľa čl. 14 ods. 5 Paktu, z uvedeného dôvodu je podľa obvineného irelevantné, že podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku nie je možné podať odvolanie ani dovolanie, jedine ak z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, čo je v rozpore s čl. 14 ods. 5 Paktu a čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky. Ďalej obvinený uviedol, že sa nikdy k ničomu nepriznal a podľa R 15/2015-II musí priznaniu zodpovedať celá dôkazná situácia, čo v danom prípade naplnené nebolo, súd dokonca odmietol niektoré dôkazy vykonať. Dôkazy teda neboli vykonané zákonným spôsobom a obvinený v dovolaní žiadal dovolací súd, aby vypočul poškodenú, na základe čoho bude možné určiť, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Súd prvého stupňa pochybil v tom, že neodmietol vyhlásenie o vine, ktoré učinil obvinený pre absenciu priznania, ktoré nemá oporu v celkovej dôkaznej situácii. Na základe uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd SR podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že uznesením odvolacieho súdu, sp. zn. 3To/159/2019 z 30. januára 2020 a rozsudkom súdu prvého stupňa, sp. zn. 4T/94/2019 zo 16. októbra 2019 bol porušený zákon v neprospech obvineného v ustanoveniach, o ktoré sa dôvod dovolania opiera a v konaní, ktoré ich vydaniu predchádzalo. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku ďalej žiadal, aby zrušil uznesenie odvolacieho súdu, sp. zn. 3To/159/2019 z 30. januára 2020 a rozsudok súdu prvého stupňa, sp. zn. 4T/94/2019 zo 16. októbra 2019 a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal súdu prvého stupňa, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Dunajská Streda (ďalej len „prokurátor“) sa k dovolaniu obvineného vyjadril podaním doručeným súdu prvého stupňa 26. apríla 2021, v ktorom uviedol, že súd prvého stupňa, ako i odvolací súd sa v dostatočnom rozsahu vysporiadali s námietkami obvineného, správne posúdili skutkový stav a vyhodnotili vykonané dôkazy a obe rozhodnutia označil za zákonné a správne. Dovolacie dôvody, ktoré obvinený vo svojom dovolaní namieta, naplnené neboli. Čo sa týka skutkových námietok obvineného, správnosť a úplnosť skutku dovolací sú nemôže skúmať a meniť. Okrem iného jediný dôvod dovolania, ktorý môže byť za daného skutkového i právneho stavu namietaný v zmysle § 257 ods. 5 Trestného poriadku, je dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, avšak prokurátor sa i tak k námietkam obvineného vyjadril. K námietke ohľadom povinnej obhajoby prokurátor uviedol, že dôvod povinnej obhajoby vznikol v zmysle § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku momentom vzatia obvineného do väzby, nie momentom jeho zadržania, alebo vznesenia obvinenia. Obvinený bol vzatý do väzby 17. mája 2019 a 19. mája 2019 mu bol ustanovený obhajca, teda obvinený bol takmer počas celého prípravného konania zastúpený obhajcom. Ohľadom námietok o porušení kontradiktórnosti konania prokurátor uviedol, že tieto sú neodôvodnené. Obvinený bol riadne o jednotlivých úkonoch upovedomený, dôkazy boli počas prípravného konania zadovážené a vykonané zákonným spôsobom a obvinený na hlavnom pojednávaní po riadnom poučení učinil vyhlásenie v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a na všetky otázky po riadnom poučení [§ 333 ods. 3 písm. c), písm. d), písm. f), písm. g) a písm. h) Trestného poriadku] odpovedal kladne a za prítomnosti svojho obhajcu. Vyhláseniu obvineného nasvedčovali aj všetky zadovážené dôkazy. Prokurátor sa nestotožnil ani s námietkou obvineného ohľadom porušenia ustanovenia o povinnej obhajobe v zmysle § 37 ods. 2 Trestného poriadku, nakoľko obvinený predmetné porušenie odvodzoval od tej skutočnosti, že spáchal trestný čin pod vplyvom alkoholu, resp. jeho závislosti na alkohole, pričom sa jedná iba o domnienky a dohady obvineného. Obvinený nebol v čase spáchania trestného činu ani po ňom v stave nepríčetnosti, o opaku neexistuje žiadna pochybnosť. Zo znaleckého posudku MUDr. H. vyplýva, že u obvineného je daný „len“ stav blízky k závislosti na alkohole. Na základe uvedeného prokurátor uviedol, že je celkom zrejmé, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nie je naplnený. K dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku prokurátor uviedol, že námietky obvineného sú bezpredmetné, pretože skutkový stav bol riadne a správne zistený a právne vyhodnotený. Skutok naplnia zákonné znaky oboch trestných činov a námietky obvineného, že príslušníci Policajného zboru mu nezabezpečili základné životné potreby pred jeho vyhostením sú námietkami do skutkového stavu a irelevantné, pretože obvinený presúva zodpovednosť za svoje konanie na príslušníkov Policajného zboru, ktorým zákon takú povinnosť neukladá. Skutkovému stavu svedčia všetky vo veci zadovážené dôkazy a námietka obvineného, že sa priznal ku skutkovej, nie však k právnej stránke veci, je neopodstatnená. Názor obvineného, že súd nemal prihliadať na príťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Trestného zákona je nesprávny, nakoľko sa pri predmetnej príťažujúcej okolnosti nevyžaduje špecifická recidíva a je faktom, že obvinený bol celkovo 8 krát odsúdený. Trest bol obvinenému uložený na dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby. Dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku nie sú dané. Ďalšie námietky obvineného považuje prokurátor za zmätočné, nedôvodné a nesprávne, v prevažnej miere skutkového charakteru. Dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. e) a písm. g) Trestného poriadku celkom nepochybne nie sú dané. Prokurátor navrhol Najvyššiemu súdu SR, aby dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Poškodená sa k dovolaniu obvineného vyjadrila podaním doručeným súdu prvého stupňa 26. apríla 2021, v ktorom uviedla, že sa jedná o nedorozumenie a obvinený - jej manžel ju nikdy nijakým spôsobom nevydieral, teda trestný čin nikdy nespáchal. Obvineného označila za dobrého, pracovitého a čestného človeka, ktorý sa o ňu a jej 11 - ročného syna stará a ona aj syn ťažko zvládajú odlúčenie od obvineného. Poškodená sa pripojila k tvrdeniu obvineného, že bol pod vplyvom alkoholu, neuvedomoval si tak následky svojho konania a polícia nepostupovala v súlade so zákonom. Ďalej poškodená uviedla, že orgány činné v trestnom konaní, súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd ignorovali jej práva, čo aj vo svojich podaniach namieta a žiadala v nich o zmier s obvineným a o zastavenie jeho trestného stíhania. Konanie zo strany orgánov verejnej moci označila poškodená za arbitrárne a arogantné. Poškodená namieta, že jej prvý výsluch sa uskutočnil v nočných hodinách, trval dlhý čas, bola unavená a na

druhý výsluch bola predvolaná ráno a čakala bez možnosti spánku na polícii do večerných hodín. Vo svojich listinách smerovaných súdu namietala aj tú skutočnosť, že odpovede uvedené v zápisniciach z výsluchov neformulovala sama, ale robila to vyšetrovatelka a vzhľadom na únavu si neuvedomovala následky svojho konania a tak zápisnice podpísala. Jedná sa o porušenie čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o základných právach a ľudských slobodách. Poškodená sa stotožnila s námietkami obvineného aj ohľadom jeho vyhlásenia o vine, ktoré nepovažuje za priznanie a súd ho nemal prijať. Poškodená v závere svojho vyjadrenia žiadala súd prvého stupňa, aby v rámci odvolania rozsudok zrušil a obvineného nevezal do väzby, prípadne po zrušení rozsudku oslobodil obvineného spod obžaloby.

Obvinený sa prostredníctvom svojho obhajcu vyjadril k vyjadreniu prokurátora podaním doručeným súdu prvého stupňa 26. mája 2021 v ktorom uviedol, že sa pridrižiava svojej doterajšej argumentácie a trvá na tom, že mal mať ustanoveného obhajcu už pri výsluchoch uskutočnených 15. mája 2019, prípadne mali byť výsluchy zopakované potom, ako mu bol obhajca ustanovený z dôvodu kontradiktórnosti konania a vzhľadom na stav, v ktorom sa nachádzal (existovali dôvodné pochybnosti o jeho spôsobilosti náležite sa obhajovať - dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku). Všetky podstatné dôkazy boli tak vykonané v neprítomnosti obvineného a obhajca mu bol ustanovený až po ich vykonaní. Obvinený opätovne namietal, že z početných podaní jeho manželky (poškodenej) je zrejmé, že skutok sa nestal tak, ako je uvedený v skutkovej vete a teda nie je možné tvrdiť, že by jeho vyhláseniu v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nasvedčovala dôkazná situácia. Nestotožnil sa ani s tvrdením prokurátora, že kontradiktórnosť konania sa môže naplno prejaviť až v konaní pred súdom, pretože podľa obvineného by sa táto zásada mala prejavovať pri vykonávaní dôkazov, ktoré sú pre zistenie skutkového stavu kľúčové. Obvinený zotrval na tom, že vykonané dôkazy nemožno považovať za dôkazy vykonané v súlade so zákonom a nemali byť vykonané ani pred súdom prvého stupňa a odvolacím súdom. Obvinený ohľadom tvrdenia prokurátora, že príslušníkom Policajného zboru žiadne ustanovenie zákona neukladá povinnosť zabezpečiť životné potreby obvineného, odkázal na ustanovenie § 27a ods. 6 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore upravujúce procesné postupy vykázania osoby zo spoločného obydľia a ktoré v súvislosti s konaním príslušníkov Policajného zboru preukazuje závažné pochybenie a pre ktoré došlo k návratu obvineného do obydľia a jeho stíhaniu aj pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia. Obvinený v závere svojho vyjadrenia uviedol, že má za to, že sú naplnené dovolacie dôvody a žiadal Najvyšší súd SR, aby rozhodol v zmysle podaného dovolania.

Súdu prvého stupňa bolo 31. mája 2021 doručené vlastnoručne spísané stanovisko obvineného k vyjadreniu prokurátora, v ktorom uviedol, že vyjadrenie orgánov činných v trestnom konaní, že nemali žiadnu pochybnosť o spôsobilosti obvineného obhajovať sa, je nedôvodné a nepodložené žiadnymi relevantnými skutočnosťami, nakoľko príslušníci Policajného zboru nezistovali množstvo alkoholu v krvi obvineného a navyše ani nedisponujú znalosťami z oblasti psychiatrie na to, aby mohli posúdiť, či je obvinený spôsobilý obhajovať sa. Je nepochybné, že obvinený bol v čase činu, aj po čine pod vplyvom alkoholu o čom svedčia výpovede svedkov a aj poškodenej. Obvinený zotrval na tom, že mu mal byť obhajca z dôvodu povinnej obhajoby (§ 37 ods. 2 Trestného poriadku) ustanovený. Tvrdenie orgánov činných v trestnom konaní, že obvinený bol o jednotlivých úkonoch v prípravnom konaní upovedomený, sa nezakladá na pravde a neexistuje žiadny relevantný dôkaz o tom, že by upovedomený bol a odmietol sa ich zúčastniť.

Dovolaciemu súdu bolo súdom prvého stupňa dovolanie obvineného spolu s trestným spisom predložené na rozhodnutie 10. júna 2021.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o podanom dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), dovolanie

splňa podmienky uvedené v § 373 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, ako aj obligatórne obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku. Okrem toho dovolací súd zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté. Dovolací súd však dospel k záveru, že dovolanie obvineného nie je dôvodné.

Na úvod je nevyhnutné uviesť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nie je určený na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že Najvyšší súd SR je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2Tdo/30/2011 zo 16. augusta 2011 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120, roč. 2012).

Obvinený vo svojom dovolaní označil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), e), g), h) a i) Trestného poriadku. Obsahom predmetných dovolacích dôvodov boli námietky obvineného týkajúce sa jeho viny, konania, ktoré rozhodnutiu predchádzalo, ako i trestu, ktorý bol obvinenému uložený. Je potrebné však uviesť, že obvinený na hlavnom pojednávaní konanom 16. októbra 2019, po predchádzajúcom poučení podľa § 257 Trestného poriadku, urobil vyhlásenie o tom, že je vinný zo spáchania skutku, ktorý sa mu kladie za vinu a súd prvého stupňa vyhlásenie obvineného prijal (č. l. 181 - 182 spisu).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti je pre ďalší postup potrebné vymedziť prieskumnú právomoc dovolacieho súdu.

Podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku, ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe alebo urobil vyhlásenie podľa odseku 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g) a h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c).

Podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej tento zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1.

Podľa § 369 ods. 2 Trestného poriadku právoplatné rozhodnutie súdu druhého stupňa môže dovolaním napadnúť z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 Trestného poriadku

- a) generálny prokurátor proti ktorémukoľvek výroku,
- b) obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech

obvineného. Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal obvinený a odvolací súd rozhodol v jeho prospech.

Ustanovenie § 257 ods. 5 a ustanovenie § 334 ods. 4 Trestného poriadku nemožno vykladať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to ustanoveniami § 369 ods. 1 a ods. 2 a § 372 ods. 1 veta prvá Trestného poriadku. V zmysle uvedeného proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia obvineného o uznání viny (§ 257 ods. 5 Trestného poriadku) a proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste (§ 334 ods. 4 Trestného poriadku), môže podať dovolanie len minister spravodlivosti, a to na podnet obvineného alebo na podnet inej osoby (§ 369 ods. 1, § 371 ods. 1 písm. c), § 372 ods. 1 Trestného poriadku) - uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6Tdo/3/2016 zo 14. apríla 2016, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 12, roč. 2017.

Z vyššie citovaného ustanovenia § 257 ods. 5 Trestného poriadku v spojení s ustálenou judikatúrou vyplýva, že proti rozsudku, ktorý bol vydaný na základe prijatého vyhlásenia obvineného o vine, možno v rozsahu, v akom bolo toto vyhlásenie prijaté, t. j. proti jeho výroku o vine, podať dovolanie iba z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Toto ustanovenie ale zároveň neurčuje okruh osôb, ktoré sú oprávnené tak urobiť. Pri riešení tejto otázky je preto nutné zohľadniť ďalšie ustanovenia Trestného poriadku upravujúce postup v konaní o dovolaní, najmä ustanovenia § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku a § 372 ods. 1 Trestného poriadku z ktorých vyplýva, že obvinený je oprávnený podať dovolanie iba proti rozhodnutiu súdu druhého stupňa. Keďže v predmetnej veci bol obvinený poučený o tom, že prijaté vyhlásenie o vine je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním, teda že proti nemu nemožno podať odvolanie, rozsudok súdu prvého stupňa nadobudol v časti týkajúcej sa viny obvineného právoplatnosť a vykonateľnosť momentom jeho vyhlásenia [§ 183 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku]. Napokon, aj samotný obvinený vo svojom odvolaní z 21. októbra 2019 uviedol, že podáva odvolanie proti výroku o treste (č. l. 186 spisu).

Z uvedeného vyplýva, že vzhľadom na to, že obvinený urobil vyhlásenie o vine, ktoré bolo súdom prvého stupňa prijaté uznesením, jeho právo na podanie odvolania, ako aj dovolania, sa viaže len proti tým výrokom, ktoré sa neviažu na jeho vinu. V predmetnej veci sa tak právo obvineného podať odvolanie a dovolanie vzťahuje iba na výrok o treste a výrok o ochrannom opatrení (ochranné liečenie) a to z dôvodu, že v rámci konania pred súdom prvého stupňa urobil na hlavnom pojednávaní vyhlásenie o vine vo vzťahu k spáchanému skutku uvedenom v obžalobe a to v celom rozsahu. Výrok o vine obvineného sa tak stal nenapadnuteľný odvolaním a dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s tým, že oprávnenou osobou by mohol byť iba minister spravodlivosti (R 12/2017). Výrok o treste a výrok o ochrannom opatrení však bolo možné napadnúť odvolaním, čo ako obvinený tak i prokurátor využili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky stanovil svoju prieskumnú povinnosť na námietky obvineného, ktoré bol oprávnený v rámci podaného dovolania namietat a ktorými môžu byť len chyby toho výroku rozsudku súdu prvého stupňa, vo vzťahu ku ktorým využil svoje právo podať odvolanie (v posudzovanom prípade chyby vzťahujúce sa k výroku o treste). V nadväznosti na uvedené môže obvinený úspešne v dovolacom konaní vytýkať len tie pochybenia prvostupňového rozsudku, ktoré v rámci odvolacieho konania nenapravil odvolací súd.

Uvedený záver dovolacieho súdu má svoj právny základ v ustanovení § 257 ods. 5 Trestného poriadku, na ktorý nadväzuje judikatúra (R 12/2017), z ktorých vyplýva jednak nemožnosť obvineného napadnúť výrok o vine prvostupňového rozsudku, ktorému predchádzalo jeho vyhlásenie o uznání viny v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) [resp. písm. c)] Trestného poriadku v rozsahu uznania viny (v posudzovanom prípade došlo k uznaniu viny obvineného v celom rozsahu), za predpokladu prijatia takéhoto vyhlásenia súdom prvého stupňa, z ustanovenia Trestného poriadku a judikatúry vyplýva, že len v tomto rozsahu je rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k výroku o uznanej napadnuteľný len dovolaním podaným ministrom spravodlivosti a len z dovolacieho dôvodu uvedenom v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Aj obvinený, ktorý síce v pôvodnom konaní na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom, ako súdom prvého stupňa urobil tzv. vyhlásenie o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré bolo súdom prijaté, má právo podať odvolanie proti tým výrokom, ktoré sa prijaté vyhlásenie o uznaní viny netýkajú (najmä proti výroku o treste, výroku o náhrade škody, alebo výroku o ochrannom opatrení) a to v neobmedzenom rozsahu. Pokiaľ právo podať odvolanie proti týmto výrokom rozsudku súdu prvého stupňa alebo niektorého, resp. niektorým z nich využil právo podať riadny opravný prostriedok (čo obvinený v predmetnej veci z pohľadu podmienky podanie dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku splnil), je následne v zmysle ustanovenia § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku oprávnený proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podať dovolanie z ktoréhokoľvek z dôvodov spôsobilých odôvodniť nesprávnosť výroku prvostupňového rozsudku, ktoré v pôvodnom konaní napadlo odvolaním.

Na základne uvedeného má dovolací súd za to, že jeho prieskumná právomoc v predmetnom konaní na podklade dovolania podaného obvineným je obmedzená podľa tých dovolacích námietok, ktoré bol obvinený oprávnený uplatniť v odvolacom konaní, t. j. tie námietky, ktoré majú priamy súvis s výrokom o treste a teda dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku. Čo sa týka ostatných dovolacích dôvodov, ktoré obvinený v dovolaní uviedol, s týmito sa dovolací súd nebude a ani nemôže zaoberať, nakoľko sa týkajú viny obvineného a konania, ktoré predchádzalo jeho vyhláseniu o uznaní viny a to práve z dôvodu, že obvinený na hlavnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa urobil vyhlásenie o uznaní viny.

Dovolací súd po ustálení svojej prieskumnej právomoci zameral svoju pozornosť na dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Na úvod predmetných dovolacích dôvodov je potrebné poukázať na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. Tpj 46/2010, prijaté 14. júna 2010, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5, roč. 2011, podľa ktorého vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste, okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste, môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.

Obvinený vo svojom dovolaní namietal oba dovolacie dôvody a to na tom základe, že súd prvého stupňa ani odvolací súd nemali aplikovať ustanovenie § 37 písm. m) Trestného zákona, pretože obvinený nebol uznaný za vinného zo spáchania trestného činu nebezpečného vyhrážania a teda neprevažoval pomer príťažujúcich okolností a ustanovenie § 38 ods. 4 Trestného zákona o zvýšení dolnej hranice trestnej sadzby o 1/3 nemalo byť použité a považuje trest odňatia slobody vo výmere 4 roky nepodmienečne za neprimerane prísny.

Vzhľadom na obsah námietok obvineného je potrebné upriamiť pozornosť na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6Tdo/56/2013 zo 14. mája 2014 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a súdov Slovenskej republiky pod č. 18, roč. 2015, z ktorého vyplýva, že otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a príťažujúcich okolností je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Ak ale súd vo výroku napadnutého rozhodnutia konštatuje danosť niektorej takejto okolnosti, či už poľahčujúcej alebo príťažujúcej, ale v rozpore s tým ju nezoberie do úvahy pri ukladaní trestu - pri úprave trestnej sadzby - tak, ako to ustanovuje § 38 ods. 2 až 4 Trestného zákona, ide o skutočnosť, ktorá za splnenia podmienky uvedenej v § 371 ods. 5 Trestného poriadku môže znamenať naplnenie dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia).

Dovolací súd teda v súvislosti, v akej to obvinený namietal, nemôže skúmať príťažujúcu okolnosť a

nejedná sa ani o prípad, kedy by súd prvého stupňa nevezal do úvahy príťažujúcu alebo poľahčujúcu okolnosť, ktorej danosť konštatoval, pri ukladaní trestu. Nad rámec dovolací súd uvádza, že obvinený predmetnú skutočnosť namietal vo svojom odvolaní a odvolací súd sa s ňou v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal.

Námietka obvineného ohľadom neprimeranosti uloženého trestu odňatia slobody, je jeho subjektívnym názorom. Obvinený bol uznaný za vinného zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a z prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 písm. h) Trestného zákona. Za predmetné trestné činy bol obvinený odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 4 roky, ktorý mu bol uložený nepodmienečne, zároveň mu bolo uložené ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou. Pri ukladaní trestu súd prvého stupňa prihliadol na všetky potrebné ustanovenia a ukladal trest v zákonom stanovenej trestnej sadzbe v súlade s ustanoveniami § 41 ods. 1, § 38 ods. 4 a § 39 Trestného zákona a uložil obvinenému trest odňatia slobody na spodnej hranici trestnej sadzby, ku ktorej po aplikácii predmetných ustanovení správne dospel. Z uvedeného zreteľne vyplýva, že obvinenému bol uložený taký druh trestu, ktorý Trestný zákon pripúšťa a v rámci ustanovenej trestnej sadzby. Je teda nepochybné vylúčené naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku už len z formálnych dôvodov.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie je naplnený dôvod dovolania predpokladaný ustanovením § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku a vo vzťahu k dovolacím námietkam obvineného vzťahujúcim sa k výroku o vine možno konštatovať, že tieto nespádajú do prieskumnej právomoci dovolacieho súdu. Dovolací súd preto dovolanie obvineného na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jednomyselne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.